

Libya Bir Yol Ayrımındadır

Libya krizi artık sadece iki rakip hükümet arasındaki iktidar mücadelesi olmaktan çıkmış, devletin şekline, siyasi ve askeri kararlara kimin sahip olduğuna, petrol zenginliklerini kimin kontrol edeceğine ve ülkenin bölgesel ve uluslararası haritada hangi konumu alacağına dair daha geniş çaplı bir mücadeleye dönüşmüştür.

Muammer Kaddafi'nin devrilmesinin üzerinden on yıldan fazla bir süre geçmesine rağmen Libya, hâlen acı bir çelişkiyi yaşamaya devam etmektedir: Zira devasa bir petrol zenginliğine ve Akdeniz'in kalbinde stratejik bir konuma sahip ama bunun karşılığında ise gücü tekelinde tutabilecek ve kaynaklarını yönetebilecek birleşik bir devletin kurulmasını engelleyen siyasi ve güvenlik odaklı bir bölünmüşlük söz konusudur.

Zaviya ve Bingazi'de yaşanan son gelişmeler, Libya'daki istikrarın kırılgan olduğunu ortaya koymaktadır. Zira batıda, Zaviya'daki enerji ve yakıt sektörüyle bağlantılı tesisler de dahil olmak üzere hayati öneme sahip tesisler insansız hava araçlarının saldırılarına maruz kalmış olup, doğu ise Bingazi'de Halife Hafter'in güçlerine bağlı üst düzey bir güvenlik yetkilisinin öldürülmesine tanık olmuştur.

Şu ana kadar bu iki olayın tek bir operasyonun parçası olduğunu kanıtlayan herhangi bir delil bulunmamaktadır; ancak bu aşamada aynı anda meydana gelmeleri önemli bir siyasi anlam taşımaktadır: Libya'daki güç merkezleri, birleşik devlet kurumları çerçevesinin dışındaki sahne üzerinde de hala etki gücüne sahip olmaya devam etmektedir.

En tehlikeli olan ise, petrol ve enerji tesislerine yönelik saldırıların Libya ekonomisinin en önemli damarlarından birine darbe vurması ve aynı zamanda doğudaki güvenlik liderlerine yönelik saldırılar ise güvenlik durumunun hâlâ kırılgan olduğunu ortaya koymasındır.

Libya'daki çatışmanın özü petroldür

Petrol sadece bir gelir kaynağı değildir, aynı zamanda siyasi gücün en önemli araçlarından birini temsil etmektedir. Nitekim sahalar, limanlar ve petrol tesisleri üzerindeki kontrol veya bunları devre dışı bırakma gücü, rekabet eden taraflara ekonominin ötesine geçerek siyasete uzanan bir baskı kartı sağlamaktadır. Bu nedenle petrol tesislerine yönelik herhangi bir tehdit, sadece ekonomik sektöre yönelik bir saldırıyı temsil etmemekte; aynı zamanda devletin kurumlarını finanse etme, hizmet sunma ve istikrarı sağlama gücünü de tehdit etmektedir.

İşte Libya'nın çelişkilerinden biri burada yatmaktadır: Devletin inşasının temeli olması gereken servet, devlet üzerindeki çatışmanın bir parçası haline gelmiştir.

Libya henüz ordunun ve güvenlik kurumlarının birleştirilmesi meselesini çözüme kavuşturamadığı gibi siyasi ve kurumsal bölünmeye de son vermeyi başaramamıştır. Bu nedenle yeni bir hükümet kurmaya yönelik herhangi bir anlaşma, devlet kurumlarını birleştirmeye ve tüm silahlı güçleri tek bir ulusal otoriteye tabi kılmaya yönelik gerçek bir proje eşlik etmedikçe kırılganlığını korumaya devam edecektir.

Askerî güç dağınık kalmaya devam ettiği sürece tek başına seçimler yeterli olmayacağı gibi aynı şekilde egemen kurumlar nüfuz merkezlerinin dengelerine bağımlı kaldıkça da hükümetlerin birleştirilmesi bir istikrara yol açmayacaktır.

Buna karşılık bölgesel ve uluslararası güçler siyasi sürecin çökmesini önlemek için giderek daha fazla harekete geçmektedir.

Geçtiğimiz yıllarda Batı Libya'da geniş bir nüfuz alanı kuran Türkiye, bağlantılarını Doğu'yu da kapsayacak şekilde genişletmeye başlamıştır. Bu adım, ekonomik, güvenlik ve stratejik çıkarların korunmasının Libya ile bir nüfuz alanı olarak değil, tek bir devlet olarak muamele edilmesini gerektirdiğine dair Türkiye'nin sahip olduğu anlayışı yansıtmaktadır.

Mısır ise Libya'ya doğrudan ulusal güvenliği açısından bakmakta ve bu nedenle de ülkenin istikrarını ve kurumlarının bütünlüğünü korumaya yönelik adımlar atarken, siyasi sürece de giderek daha fazla dahil olmaktadır.

Washington'da ise Libya'nın istikrarı arzusu, enerji ve Akdeniz güvenliğiyle ilgili daha geniş çıkarlarla iç içe geçmiş durumdadır.

Böylece farklı çıkarlar en azından tek bir hedef etrafında kesişmektedir ki bu da: Libya'nın yeniden kapsamlı bir savaşa sürüklenmesinin önlenmesidir.

Ancak savaşı önleme üzerinde anlaşmak, gelecekteki devletin şekli üzerinde anlaşmanın gerekli olduğu anlamına gelmez.

Rusya; özellikle doğu kanadı ile olan ilişkileri ve Moskova'ya Akdeniz ile Afrika'da stratejik bir önem kazandıran Libya'nın coğrafi konumu sayesinde, Libya denklemine önemli bir aktör olmaya devam etmektedir.

Avrupa ise Libya'yı enerji, göç ve güvenlikle bağlantılı bir dosya olarak ele almaktadır; bu nedenle Libya'daki bölünmüşlüğü sürmesi yalnızca içsel bir sorun teşkil etmekle kalmayıp, aynı zamanda doğrudan Avrupa'nın çıkarlarını da tehdit etmektedir.

Böylece Libya; kendi içindeki yerel güçlerin yanı sıra Türkiye, Mısır, Rusya, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'nın çıkarlarının da kesiştiği bir alan hâline gelmiştir.

Şimdi en önemli soru; bölgesel ve uluslararası hamlelerin mevcut güç merkezleri arasında iktidar ile nüfuzun yeniden dağıtılacağı bir uzlaşmaya mı, yoksa devletin yeniden inşasını hedefleyen gerçek bir projeye mi yol açacağıdır; asıl olan iki seçenek arasındaki farktır; eğer varılacak uzlaşma, seçkinler arasında yalnızca makam ve kaynakların paylaşılmasından ibaret kalırsa, bu durum çatışmayı sona erdirmek yerine sadece erteleyecektir. Ancak bu uzlaşma; egemen kurumların birleştirilmesi, ordunun ve güvenlik birimlerinin yeniden inşası, petrol gelirleri yönetiminin düzene sokulması ve ardından gerçek bir meşruiyete sahip seçimlerin yapılması temeline dayanırsa, o zaman Libya için geçiş aşamasından çıkmak için tarihi bir fırsat olabilir.

Libya'nın geleceği şu üç yolla özetlenebilir:

Birincisi: Kurumların ve ordunun birleştirilmesine ve seçimlerin yapılmasına yol açacak gerçek bir uzlaşma; bu senaryo, Amerika'nın bölge için planladıklarından en uzak olanıdır.

İkincisi: Bölünmenin devam etmesi; yani Libya'nın hukuken tek bir devlet olarak kalması ancak fiilen birden fazla nüfuz merkezi arasında bölünmüş olması; uzlaşmanın başarısız olması hâlinde sürdürülmesi en olası senaryo budur.

Üçüncüsü: Askeri tırmanışın yeniden başlaması; özellikle güvenlik saldırılarının petrol tesislerini veya askeri ve siyasi liderleri hedef alan geniş çaplı bir dalgaya dönüşmesi halinde, en tehlikeli senaryo budur.

Bugün Libya'da yaşananlar, bir hükümet veya makam üzerindeki anlaşmazlığın ötesine geçmiştir. Bu nedenle son güvenlik gelişmelerin, diplomatik girişimlerle birlikte okunması ve bunlardan ayrı değerlendirilmemesi gerekir. Türkiye, Mısır, Amerika ve Birleşmiş Milletler'in tarafları bir uzlaşmaya doğru yönlendirmek için harekete geçtiği bir zamanda, güç araçları hâlâ dağınık durumda olmaya ve yerel elitlerin ve dış güçlerin çıkarları hâlâ kesişip çatışmaya devam etmektedir.

Libya bugün daha fazla ertelemeye tahammülü olmayan bir anla karşı karşıyadır. Çünkü bölünmüşlükle geçen yıllar istikrarlı bir devlet ortaya çıkarmamış, aksine siyasi, askeri ve ekonomik güçler arasında kırılğan bir denge oluşturmuştur; bu dengenin varlığını sürdürmesi ise geçici uzlaşmaların ve dış müdahalelerin devam etmesine bağlı bir hâle gelmiştir. Ancak fırsat hâlen devam etmektedir. Zira Libya'nın istikrarının gerekliliği konusunda oluşan bölgesel ve uluslararası yakınlaşma, nüfuzun güç merkezleri arasında yeniden dağıtılması için değil de, devlet kurumlarını inşa etmek için kullanılırsa, işte o zaman gerçek bir başlangıç noktası hâline gelebilir.

Ülkenin istikrara kavuşmasının ve Amerika'nın kendisine cizye ödediği ve tarihin de buna şahitlik ettiği eski izzetli günlerine dönmesinin gerçek çözümü; ülkenin eskiden olduğu gibi Allah'ın şeriatı ile yönetilmeye geri dönmesi, İslam'ın izzetinin yeniden tesis edilmesi ve işlerin, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in bize müjdelediği Raşidi Hilafet Devleti'nin gölgesi altında yürütülmesidir.

Ey sevgili Libya halkı; Bugün, ülkenin zenginliklerini yağmalamak, ülkeyi bölmek, halkını aşağılayıp öldürmek amacıyla Batı'nın gündemlerine hizmet eden çatışmalarda harcanan çabaların sayfaları, yürekleri kan ağlatmakta ve hiç ihtiyacımız olmayan çatışmaları körüklemektedir; oysa temel davalarımıza, yani dinin ikame edilmesine ve Allah'ın emrettiği şekilde şeriatın uygulanmasına sınırsız sarılsaydık, o zaman fatura kalbin sevdiği şeyler olurdu; bu da işlerini idare eden, halkını koruyan, servetlerini muhafaza eden ve ülkenin izzetini geri kazandıran bir Halifenin gölgesi altında ya Allah yolunda şehitlik ya da zaferdir. O halde ülkemizin dört bir yanında İslami hayatı yeniden başlatmak için çalışanlarla birlikte olun; zira Batı'nın kollarına atılmak hiçbir fayda sağlamayacak ve ümmete de yıkım ve kandan başka bir şey getirmeyecektir.

Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“Bir mümin hakkında ne ahit tanılar ne de antlaşma. Çünkü onlar saldırganların ta kendileridir.”** [Tevbe 10]

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Nebil Abdulkerim